

Projectmanager gewasbescherming LTO Groeiservice:

'Sector moet meer werken aan alterna

Saskia Stricker: "In tal van kleinere gewassen zijn wolluis, wittevlug, trips, bodeminsecten en Sclerotinia grote problemen. Als LTO Groeiservice proberen we daarvoor oplossingen te vinden."

Saskia Stricker, projectmanager gewasbescherming bij LTO Groeiservice, werkt aan het project effectief middelenpakket. Haar belangrijkste taak is om actie te ondernemen om etiketuitbreidingen en vrijstellingen te verkrijgen voor gewasbeschermingsmiddelen in met name kleine gewassen onder glas.

TEKST EN BEELD: HARRY STIJGER

De knelpunten en problemen voor wat betreft gewasbeschermingsmiddelen zitten met name bij kleine bladgroentegewassen, zoals sla, andijvie, paksoi en kruiden. "De totale omzet van middelen in kleine gewassen is voor een fabrikant laag, maar de kosten om een toelating te verkrijgen zijn hoog. Dit heeft te maken met het (laten) doen van specifiek onderzoek", legt Stricker uit. Onder glas spelen in brede zin de volgende problemen:

- trips in komkommer, paprika, aubergine, rozen, chrysant en andere snijbloemen en potplanten;
- wolluis in vele bloemisterijgewassen (in rozen wordt het steeds belangrijker);
- wittevlug in vrijwel alle gewassen onder glas;
- Sclerotinia in komkommer, sla en wordt in gerbera een probleem.

Minder toelatingen

"Door het EU-harmonisatiebeleid verdwijnen er voor de bestrijding van Sclerotinia de laatste twee middelen: Ronilan, heeft geen toelating meer, maar is tot einde van

dit jaar op te gebruiken en Sumislex verliest waarschijnlijk ook de toelating. Alternatieven zijn wel in beeld met middelen tegen Botrytis, die een nevenwerking hebben tegen Sclerotinia. Dat moet de praktijk uitwijzen", zegt de projectmanager, die dat liever over een paar jaar van telers hoort, dan nu van de fabrikanten.

Voor de tripsbestrijding heeft Curater een negatief oordeel van de EU gekregen en is de toekomst voor andere middelen tegen trips onzeker. Mesurool is wel positief beoordeeld en heeft een vrijstelling voor snijbloemen. Een aantal andere middelen hebben geen toelating, maar wel een vrijstelling voor dit jaar (zie overzicht vrijstellingen 2007).

Gradatie in knelpunten

Stricker geeft aan dat ieder probleem of knelpunt op zich staat en om maatwerk vraagt. Ze onderscheidt meerdere typen knelpunten en oplossingen. "Een makkelijk knelpunt is als telers bijvoorbeeld in een groentegewas een middel gebruikt

hebben, maar waarvan de toelating inmiddels is verdwenen. Dan is een goed werkend middel in beeld. Ze vragen mij dan om voor een toelating te zorgen."

Een moeilijker knelpunt is als er geen middel of maatregel voorhanden is. "Door intensief contact met onderzoekers, adviseurs en vooral de fabrikanten zoeken we dan naar een oplossing. Bijvoorbeeld Mycosphaerella in paksoi/ amsoi. Uit een middelentest, uitgevoerd op een proefbedrijf voor gewasbescherming, is het middel Score gekomen, waarvoor nu een toelatingsprocedure loopt." Bij een breder probleem, bijvoorbeeld wolluis in potplanten, is de oplossing niet in beeld en is nader onderzoek nodig.

Veel moeilijker is het bij niet goed te definiëren problemen. Bijvoorbeeld de aantasting door bodeminsecten zoals aardrupsen of emelten wordt steeds erger door de specifiek werkende middelen en door het wegvallen van de toelating van Jeboterrakorrels in 2002.

De oplossing hoeft niet altijd gericht te zijn op een middel, maar kan ook een

‘tiefen van milieubelastende middelen’

Overzicht vrijstellingen 2007 voor de glastuinbouw

- Admire (traybehandeling of phytodrip) of Gaucho Tuinbouw (coating of dummypil) in Chinese kool tegen bladluizen. Geldig tot en met 31 augustus 2007. Let op: maximaal één toepassing met imidacloprid per teelt!
- Mycotol in snij- en sperziebonen tegen trips. Geldig tot en met 31 december 2007.
- Previcur in andijvie tegen voetrot. Maximaal drie toepassingen per teelt of teeltseizoen. Van 1 september tot en met 31 oktober 2007.
- Previcur in Spaanse peper tegen Phytophthora. Maximaal drie toepassingen per teelt of teeltseizoen. Van 1 september tot en met 31 december 2007.
- Curater Vloeibaar in grondgebonden snijbloemen onder glas tegen wortelduizendpoot. Maximaal twee toepassingen per teelt of teeltseizoen. Per persoon mag per dag maximaal een hoeveelheid worden klaargemaakt voor de behandeling van 0,2 ha. Geldig tot en met 31 december 2007.
- Mesurool in snijbloemen (onder glas en vollegrond) niet toepassen op bloeiende gewassen en maximaal twee toepassingen per teelt of teeltseizoen. Geldig tot en met 31 december 2007 voor glasteelten. Zie etiket voor driftbeperkende maatregelen.
- Actellic, maximaal twee toepassingen per teelt of teeltseizoen en geldig tot en met 31 december 2007 in de volgende teelten: Nerine tegen wolluis; roos tegen wolluis; amaryllis tegen narcismijt; groene en bloeiende potplanten, kuipplanten en orchideeën tegen wol-, dop- en schildluis.

Van de meeste vrijstellingen wordt verwacht dat 2007 het laatste jaar is dat vrijstelling mogelijk is. De kans bestaat zelfs dat de vrijstellingen al halverwege 2007 vervallen. Houd hier in de teelt rekening mee. Indien vrijstellingen vervallen, wordt dat zo snel mogelijk bekend gemaakt.

natuurlijke vijand, een teeltmaatregel of een andere rassenkeuze zijn. “Verticillium in tomaat was bijvoorbeeld vijf jaar geleden nog een probleem. Dat probleem is door het enten vrijwel verholpen.”

Actie ondernemen

Wanneer de oplossing voor een probleem een middel is, overlegt Stricker met de fabrikant om een toelating te verkrijgen. “De fabrikant moet wel instemmen en medewerking verlenen. Dit gebeurt meestal, tenzij er technische problemen bij de toepassing of bij de toelating te verwachten zijn.”

Een volgende stap is informeren bij het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB) hoeveel de aanvraag kost en welke onderzoeken er nodig zijn. “Daarna vraag ik offertes voor het benodigde onderzoek aan en vraag ik geld aan het Fonds Kleine Toepassingen. Dit fonds richt zich op gewasbeschermingsmiddelen, die commercieel niet interessant zijn voor de fabrikant of toelatinghouder.”

Derdenuitbreiding

De toelatingkosten bij het CTB voor de etiketuitbreiding komen op zo’n 15.000 tot 20.000 euro. Het residuonderzoek, wat voor bloemisterijgewassen niet nodig is, kost ongeveer 25.000 tot 40.000 euro. Het onderzoek naar gewasschade be-

draagt circa 10.000 euro en naar de werking van het middel circa 15.000 euro. “Bij een zogenoemde derdenuitbreiding zijn deze laatste twee onderzoeken niet nodig, waardoor de toelating 30% tot 40% goedkoper is.”

Bij een derdenuitbreiding is het mogelijk dat een andere partij dan de fabrikant zelf een uitbreiding van het etiket voor andere teelten aanvraagt. Het moet dan wel gaan om ‘toepassing van gering belang’. Doorgaans betekent dat een toepassing in een kleine teelt. Voor het aanvragen van die toelatingen is de Stichting Trustee Bijzondere Toelatingen in het leven geroepen, die zorg draagt voor de juridische afbakening. LTO Groeiservice is hierdoor niet aansprakelijk. “Een teler die een middel via derdenuitbreiding toepast, doet dat altijd op eigen risico.”

Succesvolle toelatingen

Voor de glastuinbouw heeft Stricker sinds oktober 2004 zo’n 30 projecten gestart. Een toelating aanvragen duurt 1,5 jaar; een residuonderzoek vergt ook nog eens 1,5 jaar. Het merendeel van de toelatingsaanvragen loopt nog. Hier worden de komende jaren toelatingen van verwacht. Tot nu toe hebben slechts enkele middelen een toelating gekregen:

- Paraat tegen valse meeldauw in sla en kruiden;

- Corbel tegen roest in hypericum;
- Aseptacarex tegen mijten in amaryllis;
- Pirimor tegen luizen in kruiden.

Ook is een ontheffing voor maximaal vier jaar binnengehaald voor de inzet van de roofwants *Dicyphus hesperus* in aubergine tegen witte vlieg, trips en schadelijke wantsen. Hierdoor is het middelengebruik behoorlijk te reduceren. Deze roofwants is uitheems en telers mogen volgens de Flora- en Faunawet deze hier niet uitzetten. Vorig jaar is al een ontheffing verleend op voorwaarde dat een monitoringonderzoek plaatsvond. Hieruit blijkt dat deze roofwants zich in principe in Nederland kan vestigen. Ondanks de ontheffing moet het zoeken naar alternatieven doorgaan.

Nog veel oplossen

De projectmanager over de (indirecte) contacten met de fabrikanten: “Door er bij hen op te hameren waar de problemen zitten en in welke teelten, maar ook het belang van de teelt onder hun aandacht te brengen, krijg je eerder een etiketuitbreiding.”

Voor de genoemde problemen met wolluis, wittevlies, trips, bodeminsecten en *Sclerotinia* zijn op korte termijn geen oplossingen voor handen. Daarnaast vindt Stricker het zeer wenselijk dat de hele sector nu al werkt aan oplossingen en alternatieven voor relatief milieubelastende middelen. “Omdat niet al deze stoffen nog een lange toelating zullen hebben, kunnen dit knelpunten worden. Minder gebruik van deze middelen door telers zou al een eerste stap zijn.”

Kleine gewassen zijn voor fabrikanten van gewasbeschermingsmiddelen, vanwege de lage omzet en hoge kosten, niet interessant om een toelating voor aan te vragen die knelpunten oplossen. Door middel van het project effectief middelenpakket doet projectmanager Saskia Stricker van LTO Groeiservice dat wel. Daarnaast moet de sector nu al meer werk maken van de knelpunten die bij het wegvallen van milieubelastende middelen kunnen ontstaan.

SAMENVATTING